

Изворни научни чланак
УДК 327(470):327(497)

САВРЕМЕНА СПОЉНА ПОЛИТИКА РУСИЈЕ НА БАЛКАНУ Стагнације и успони

Академик др Јелена Гускова¹

**Академик Српске академија наука (САНУ), инострани члан
Сенатор Републике Српске**

Резиме: Спољна политика Русије на Балкану и односи између Русије и Јужних Словена су се са разним земљама и народима у протеклом периоду развијали различито, на што је утицао читав низ спољних и унутрашњих фактора. Русија је повремено бранила словенске балканске народе, иако су је у томе западне државе на разне начине покушавале спречити. Спољну политику Русије до 1995. године одликовали су пасивност, недоследност, несамосталност, непрофесионалност и запостављање националних интереса Русије. Велике промене у спољној политици Русије уследиле су доласком Владимира Путина за председника и Сергеја Лаврова за министра иностраних послова, што се посебно осећа у односима према догађајима везаним за Косово и Метохију.

Кључне речи: *Русија, спољна политика, међународни односи.*

MODERN FOREIGN POLICY OF RUSSIA IN THE BALKANS

Abstract: Russian foreign policy in the Balkans and relations between Russia and South Slavic peoples in the past period has developed differently with different countries and peoples, which was affected by a number of external and internal factors. Russia has occasionally defended Slavic Balkan peoples although the Western nations tried to prevent that in various ways, trying to prevent. Russian foreign policy until 1995 was characterized by inaction, inconsistency, non-independence, unprofessionalism and neglect of national interests of Russia. The major change in Russian foreign policy occurred by the arrival of Vladimir Putin as president and Sergei Lavrov as Minister of Foreign Affairs which in particular was felt in relation to the events related to Kosovo and Metohija.

Key words: *Russia, foreign policy, international relations*

Стални интерес према историји односа Русије и југословенских народа данас је тесно везан за политичке процесе на Балкану, посебно за проблем распада Југославије, за политичку расправу о значајнијој улози Русије у овом региону. Судбина Русије и југословенских народа биле су уско повезане и наглашене у току последњих неколико столећа. Зато је природно да се питамо: како дефинисати стратегију развоја наших земаља у XXI веку, које ће место заузети Русија у

¹ Доктор историјских наука, члан Руске академије наука. Руководилац Центра за изучавање балканске кризе при Руској академији наука

новом светском поретку, чији сурови прагматизам већ данас изазива велику сумњу? Умногome ће наша будућност зависити од оних односа, који ће се изградити са словенским земљама, где бих ја, из потпуно разумљивих разлога, издвојила Србију и Црну Гору.

У односима између *Русије и Црне Горе* се током свих векова, почев од Повеље Петра Великог 1711 г., види релативна стабилност. Сарадња се интензивирала и добила нове обресе у XIX веку, развијајући се у многим областима — војној, културној, религиозној, социјалној, државној. Међутим, ведри хоризонт руско-црногорских односа се делом затамњивао тежњом државе Црне Горе да тражи покровитељство других држава (године владавине Данила Петровића) или намером руског двора да се одрекне својих интереса.

Односи између *Русије и Србије* били су још компликованији и развијали су се неравномерно, валовито – од сарадње, помоћи, слогe до потпуног захлађења, што је у великој мери било повезано са унутрашњом политичком борбом између српске политичке елите, израженим интересима других држава на Балкану и могућностима тадашње Русије, која се стално налазила у стању рата, одбране властитих позиција или дипломатске офанзиве.

Међутим, чак и у време захлађења односа између Русије и Србије, Русија је увек „била присутна“ у Србији. Имала је разгранату мрежу својих представника, дипломата, конзула и на одређен начин заузимала став по питањима економског развоја, неслагања међу странкама, узајамних односа између кнеза и опозиције и спроводила избалансиран политички курс, усмерен ка стабилизацији односа, како унутар друштва, тако и у спољној политици. Руска дипломатија је морала трајно и дуго да маневрише, да не би због неадекватних поступака изгубила традиционални и снажан утицај у региону. Заслуга руске дипломатије је несумњиво у томе што међудржавни односи са Србијом у то време нису били прекинути, мада су небројено пута долазили до границе прекида.

Јачање утицаја Русије на Балкану или њена победа у руско-турским ратовима повремено су је доводили до дипломатске изолације од неких европских земаља, међутим, Русија се увек изборила за свој приоритет ангажовања на Балкану. Русија је у одређеним тренуцима имала намеру да брани словенске балканске народе, али су је западне државе на све начине покушавале спречити, како би онемогућиле јачање утицаја Русије на Балкану, не желећи испуштати из руку контроле над балканским територијом.

Двадесети век је донео, с једне стране, потврду наше сарадње Советског Савеза и Југославије, ојачану у заједничкој борби против повампиреног фашизма, а, с друге стране, политиком Информбироа нанео ненадокнадиву штету (1948. г.).

Савремени догађаји с почетка 90-их година и криза на територији Југославије настале су на крају дугог периода хлађења

односа између СССР-а и Југославије и њихове делимичне стагнације. Период између 1991-1995 године био је период потпуног узајамног неразумевања између државних руководстава СР Југославије и Русије. Југославија се нашла у тешким условима, због чега је тражила подршку Русије, али је у том времену Русија гледала на Запад и покушавала изградити нову спољну политику, са којом би постала равноправни члан западног друштва, новог система међународних односа у Европи и свету. Поред тога, Русија је била економски и политички немоћна, оптерећена бројним проблемима транзиције, а то су вешто користиле западне земље.

Истовремено, прва половина 90-их година доказује да у народу постоји историјско памћење. У тешким тренуцима наше историје историјска традиција дуго никоме није требала. Међутим, касније су те традиције обновили политичке и друштвене покрете руске јавности, родољубиви занос интелигенције, политичке манифестације законодавне власти, покрет добровољаца међу омладином, официрима и козацима да се помогне угроженима. Догађаји на Балкану су узбуркали давно заборављене идеје словенства, духовне блискости, покушаје очувања и одбране своје духовне самосвојности. Управо због промене таквих односа данас већ сва Русија добро зна што се дешава на Балкану. Спољна политика Русије према Балкану и југословенској кризи од почетка 90-их година прошла је кроз неколико етапа које је неопходно на одређен начин размотрити.

1. Период неодређености у спољнополитичкој оријентацији после распада СССР-а (1991-1992)

После распада СССР-а, задуго није постојала научно разрађена спољнополитичка концепција нове руске државе, због чега су се поједини политички сегменти образовали спонтано, понекад и с неочекиваним обртима и наглим заокретима који су све изненађивали. Управо то се десило с балканском политиком нове Русије. Балкански проблем ступио је на сцену када је у земљи преовладало одређено антикомунистичко расположење, када је дошло до одбацавања елемената спољне политике из комунистичке прошлости, укључујући и сфере утицаја, када су били одбачени сви савезници бившег СССР-а, а ни противника, уосталом, није више било. Русија, по мишљењу нових политичара, који су себе називали демократама, мора да постане део Европе и да одбаци своју „неевропску“ политику из прошлих времена. У том времену званична Москва тежила је јачању пријатељских односа с лидерима западних земаља, избегавајући сукобљавања и конфликте.

У том временском периоду балкански смер ангажовања налазио се у запећку спољне политике Русије, с једне стране због изостанка захтева Југославије, а с друге као споредан правац спољнополитичког ангажовања за Москву. Кад је букнула национално-политичка криза у СФРЈ покренула се историјска свест и словенска осећања и Југославија се са надом обратила Русији за помоћ, како се то често

дешавало у историји. Са разлогом у Југославији су очекивали потпуно другачију позицију званичне Русије у тадашњем балканском конфликту. Чинило се да Русији не треба објашњавати ко је у праву а ко је крив у југословенској кризи. Чинило се да Русију не треба убеђивати да заузме објективну позицију и да предузима мере да се сачува Југославију, јер се и сама налазила у сличној ситуацији.

Таква позиција Русије до краја је изненадила Србију и Црну Гору. У одговору на кризу она је наишла на неразумевање, а такође и недоумицу поводом тога, зашто управо Русија треба да се залаже за Србе. Овај курс био је непромењив док је на челу руског МИП-а био Андреј Козирев, тј. до 1996. године, мада се могу уочити неке његове унутрашње нијансе. Узроци таквог понашања и нечињења била је политичка незрелост руског министра иностраних послова. Његови планови о зближавању интереса Русије и САД, тежња Русије да заузме место које је некада велики СССР заузимао у међународним организацијама те искрених жеља да се добије економска и политичка подршка Запада за Русију после распада СССР.

2. Период покушаја да се укључи у систем европске безбедности (у настанку) у светску заједницу у својству равноправне демократске државе (1992 - 1995)

У условима најтеже ситуације на Балкану Русија се одрекла самосталне политике, сагласивши се у потпуности са путем и политиком коју је одабрала и наметала Америка. Руска дипломатија обављала је дипломатску активност у границама које су јој биле у тим условима дозвољене, извршавајући добијену улогу инструмента притиска на српску страну, када нико други није могао више да утиче на „некооперативне“ Србе. Основна карактеристика тог периода била је потпуна несамосталност спољне политике Русије, односно њена зависност од водећих земаља, пре свега Америке.

Спољну политику Русије до 1995. године одликовали су пре свега пасивност, недоследност, несамосталност, непрофесионалност и запостављање националних интереса Русије. Отуда су и настајале грешке, криве процене ситуације, чак и порази у многим правцима, па и у балканском простору. Један дужи период основни кључ спољне политике Русије на Балкану била је координација политике са земљама Запада. Једном речју, Русија је подржавала све резолуције и предлоге међународних организација, чак и онда када је увиђала њихову једностраност и злоупотребу. Значајна карактеристика у деловању руске дипломатије била је лаж, варирање између различитих политичких снага у земљи и посезање за искривљивањем чињеница са којима се умиривала јавност. Тврдње званичних руских кругова у Москви, Београду и Вашингтону битно су се разликовале.

За министра иностраних послова Русије Козирјева, таква позиција представљала је „искорак на демократску страну барикаде“. Одлучно руско „да“ западним плановима довело је, по његовим погрешним проценама, до већег уважавања велике Русије.

3. Трећи период спољне политике Русије могао би се назвати периодом разочарења у брзу интеграцију у западни систем европских вредности (1996-1999)

Велики утицај на промену спољнополитичке концепције имао је долазак на чело руског МИП-а новог министра иностраних послова Евгенија Примакова.

Руска дипломатија крајем 1995. године нашла се у крајње тешком положају. После „Козирјевљевске“ спољне политике на Балкану, Русија је престала да буде фактор који има одређени утицај на ток догађаја у том региону. Пољуљао се и традиционални утицај Русије у Србији, Црној Гори и Македонији.

Са променом руководства МИП-а почињу да се обликују нови параметри спољне политике Русије. Од почетка још није било речи о стварању целовите концепције, али је Евгениј Примаков већ у марту 1996. године назначио правце измене спољне политике. Основно је било то што је министар проговорио о вођењу рачуна о националним интересима Русије. Осим тога он је најавио „активну политику по свим азимутима“², усмереним на очувању целовитости Русије, о томе да Русија треба да одигра улогу контрабаланса оних негативних тенденција, које се снажно испољавају у међународним односима, да покуша уравнотежити неповољне моменте који проистичу из водеће улоге само једне државе у светском међународном поретку и процесу. Он је био склон ићи чак и на несасгласност са САД, али у оквирима партнерства, не клизајући ка конфронтацији.

Учешће у Контакт групи, неопходност праћења постдејтонског простора у Босни и Херцеговини, а такође наставак нестабилности на Балкану, појава нових жаришта и конфликта условили су појаву балканског правца међу приоритетима спољне политике Русије. Нажалост, та руска балканска политика није била убедљива, да не кажем чврста. Она се изражавала у „посебном мишљењу“ у Контакт групи по низу тачака без супротстављања коначном решењу.

Трансформација спољнополитичке улоге Русије у насталим међународним односима одвијала се истовремено с јачањем позиције њеног министра иностраних послова. Евгенија Примакова су, због чврстих ставова, почели сви, на свим меридијанима света, уважавати и сматрати врло обиљном фигуром светске дипломатије.

Позиција Русије почиње да добија јасније контуре тек у јесен 1998. године, чему су умногоме допринели догађаји на Косову и Метохији, где се истицала одлучна позиција НАТО-а. Размишљања поводом планова и активности НАТО-а довела су руску дипломатију у посебну позицију по овом питању. Више се не износе тврдње о обавезности јединства чланова Контакт групе Е. Примаков тврди да ће „наша реакција у Савету безбедности зависити од адекватности

² Известия. - М., 1996. - 6 март.

предложених мера и ситуације, која ће постојати у том моменту“³. Русија је категорички одбацивала примену силе од стране снага НАТО-а при решавању националних конфликта, као самосталног фактора без одобрења Савета безбедности. Али таква размишљања и залагања нису зауставила агресију Запада на Балкану.

Тако је 27. августа МИД Руске федерације припремио Радни план о спречавању хуманитарне катастрофе на Косову и Метохији, али је закључни и најдраматичнији период развија догађаја већ био повезан са именом новог министра иностраних послова Игорa Иванова, пошто је у септембру 1998. године Евгениј Примаков именован за председника Владе Русије.

У децембру 1998. године Русија и Југославија потписале су протоколе о војно-техничкој и научно-техничкој сарадњи у области одбране. Али, одлуке НАТО-а и делатност САД обеснажили су све напоре Русије за политичко регулисање ситуације на Косову. Они су раширивали информативну галаму и активно водили акцију на примени силе, уз потпуно игнорисање позиција Русије.

Познато је да је 24. марта, повредивши суверенитет независне Југославије, прекршивши норме међународног права, НАТО започео бомбардовање земље. Русија се активно укључила у процес политичког и дипломатског регулисања кризе, првенствено подржавајући Југославију дипломатским средствима. На захтев Русије, 26. марта одржано је званично заседање Савета безбедности. На њему је, како се истицало у саопштењу МИД-а, низ чланова Савета безбедности испољио „солидарност са НАТО-ом“, те зато нацрт Резолуције Русије и Индије, којим је осуђено грубо кршење Статута ОУН и агресија НАТО-а, није прошао. Мада је министар иностраних послова Руске федерације Игор Иванов био задовољан и тиме, што се успело показати јединство земаља, као што су Русија, Кина и Индија, да се покаже да је, „незаконита војна авантура одбачена од стране више од половине становништва планете“. Ово, наравно, није зауставило агресоре, напротив, они су разумели да требају наставити оно што су започели и без Савета безбедности.

Са своје стране руководство Русије је кренуло са низом озбиљних мера, које су се тичале односа Руске федерације и НАТО-а. У *првим данима* агресије на Југославију, Москва је била активна и по први пут *природна* у свом понашању, у избору средстава да се оштро супростави понашању НАТО-а:

Русија је назвала акције Алијансе агресијом на једну независну државу и осудила их: Борис Н. Јељцин је чак изјавио, да ће Русија окренути своје стратешке ракете у правцу Запада, ако не престане бомбардовање Југославије;

- Замрзнути су односи са НАТО и у Москву је био опозван Главни војни представник Руске федерације при НАТО;

³ Независимая газета. - М., 1998. - 30 мая. - С.6.

- Представницима НАТО у Русији је отказано гостопримство;
- Прекинуто је учешће у програму „Партнерство ради мира“ и програма стратешког партнерства Русија – НАТО;
- Одложени су преговори о отварању војне мисије за везе НАТО у Москви;
- Русија је иницирала заседање Контакт групе;

Русија је припремила нацрт резолуције за престанак борбених дејстава у Југославији и предала Комисији ОУН за права човека, те по први пут пребацила на међународно-правну раван проблем индивидуалне одговорности стратега НАТО и извршилаца њихових наредби у области људских права, а пре свега права на живот, изјавивши да је неопходно суђење виновницима злочина:

- Иступила је као посредник у очувању интереса Југославије;
- Водила је активне дипломатске преговоре о решењу кризе;
- Подржала је прикључење Југославије Савезу држава Русије и Белорусије;
- Одржала је поморске вежбе црноморске, северне и далеко-источне флоте;
- Послала је један шпијунски брод на Јадран да прати покрете и понашања НАТО-а;
- Разрадила је планове војне подршке Југославији;
- Пружила је издашну хуманитарну помоћ Југославији.

А у то време **читава руска јавност**, од председника до ученика, била је узрујана због акција агресора и солидарности са српским народом. Борис Јељцин је оценио НАТО акције као „удар по целој међународној заједници“, назвао акције Алијансе агресијом, ратном авантуром и позвао Русе да се прикључе револту читаве Русије. Руси су се прикључили протестима и подршци српском народу. И то једнодушно. У свим градовима Русије одржани су митинзи протеста. Кемерово, Петрозаводск, Уфа, Новгород, Волгоград, Новосибирск, Казањ –само су неки од градова у којима су законодавна и извршна власт примале изјаве и обраћања, у којима су одржане акције протеста и спаљиване америчке заставе. У Москви су даноноћно демонстранти протествовали око свих амбасада земаља-чланица НАТО. Највише од свих (бацање јаја, мастила и камења) страдала је америчка амбасада. Московски студенти су делили летке следеће садржине: „Студенти! Предавања из политикологије ће бити одржана испред америчке амбасаде! Реци НЕ америчким фашистима!“. Озбиљне изјаве дали су највиши представници Думе и Савета Федерације. Руски научници, читави научни колективи слали су у Југославију писма и телеграме подршке. Изјаве су давале духовне вође традиционалних религиозних удружења Русије - православља, ислама, јудаизма и будизма. У многим градовима прављени су спискови добровољаца, спремних да крену на Балкан да бране браћу Србе.

Догађања на Балкану **руски војни кругови** схватили су и доживели врло озбиљно. Русија је изјавила да је могуће да са своје стране одговори „адекватним контра мерама војног карактера“. На Тихоокеанској флоти су одржане војне вежбе и стартовање ракета из надводног и подводног положаја, артиљеријска и торпедна гађања. Војни кругови почели су разматрање могућности дислокације руског нуклеарног оружја, изласка из режима санкција ОУН-а. Командант Армије Далеко-источног војног округа генерал Виктор Чечеватов је изјавио да је спреман предводити сваку формацију руских добровољаца, или регуларне војске за помоћ Југославији. Почетком априла турски Генералштаб добија обавештење од руског МИД-а о проласку кроз мореуз Босфор од 8. до 15. априла одреда састављеног од осам бродова Црноморске флоте, који се упућује у Јадран. Они су морали приказати америчкој флоти, дислоцираној на обалама Црне Горе, присуство Русије на Балкану. Али, руска војска је чекала политичку одлуку председника Русије о њиховом значајнијем ангажовању. Пријава проласка конвоја била је продужена за период од 15. до 22. априла, међутим, политичка одлука није уследила. У Јадранско море је стигао само руски брод-извиђач „Лиман“. То је био почетак краја супротстављања политике Русије НАТО-у.

Такве акције Русије су у извесној мери **заплашиле земље Алијансе**, али нису могле зауставити агресију која је већ била почела. Убрзо се Запад одлучио да разматра варијанте утицаја на Русију, уместо варијанти заустављања агресије.

Још увек нема ваљаних докумената, који би могли да осветле процес доношења **одлуке о промени руске политике**, па се зато мора само констатовати, да је две недеље после почетка агресије НАТО-а на Југославију, руска СМИ променила тон и правац информација. У Москви и другим градовима забрањени су митинзи испред амбасада западних земаља, све активније се почела уграђивати у мозгове Руса идеја о томе, да Русија не сме бити увучена у рат у који покушавају да је увуку патриоте и Југославија. Читава активност руске дипломатије била је прожета вапајима да се криза решава политичким средствима и да хитно престану напади НАТО авијације на територију суверене Југославије. Али, ове вапаје нико није чуо, а конкретних и значајнијих акција од стране Русије није било. На крају се испоставило да је руски став у целини и поново био попустљив. Она није могла да се супротстави НАТО-у, а самим тим је и своју сопствену безбедност учинила прилично несигурном и слабом.

Председник Русије је 14. априла поставио Виктора Черномирдина за свог представника за решење ситуације око СРЈ. Новине „Коммерсант“ су писале: „Ово није само потврда незадовољства Јељцина балканском политиком владе и МИД-а. Председник је ставио на знање, да му је намера да прекине курс конфронтације са Западом“. А очи овога је председник строго

укорпи министра одбране Игорa Сергејева, начелника генералштаба Анатолија Квашњина и његовог заменика Јурија Балужевског, због прекомерних и ратоборних изјава официра... Председник је одабрао В. Черномирдина, вероватно зато што је његова кандидатура одговарала Западу. Он је био против тога да Москва „звекца оружјем“, и сагласио се да буде посредник, „да би зауставио овај крвави процес“. Добивши овакво постављење, В. Черномирдин ставио је до знања, да ће основни дијалог бити вођен не са Београдом, већ са Вашингтоном. Али, испало је другачије: на уступке не иде у САД, већ Београду, коме В. Черномирдин, као и сви остали почиње да поставља врло оштре ултиматуме.

Постављање В. С. Черномирдина за представника председника Русије за регулисање ситуације око СР Југославије показало је Америци, да се Русија неће супротстављати плановима НАТО-а.

Виктор Степанович Черномирдин добро се снашао у улози коју је добио. Он је објаснио Србима да се Русија неће свађати са Западом због Југославије, те да не треба да очекују помоћ, а обећао је учешће у мировном процесу... Издржавши 72 дана бомбардовања, Слободан Милошевић се сагласио са „Принципима за садејство у регулисању кризе на Косову (план мирног регулисања)“, које су предложили бивши председник Финске Марти Ахтисари, у име Европске уније, и Виктор Черномирдин у име Русије...

Није тешко закључити да се за време 90-их улога Русије на Балкану срозала до минимума, захваљујући одсуству јединства код руководства земље, недоследности у доношењу одлука, сталном праћењу реакција САД при изради тактике и стратегије.

4. Нови четврти период спољне политике Русије повезан је са именом новог председника државе Владимира Путина

Како се уклапала балканска политика у контекст кључних праваца спољне политике Русије на почетку новог столећа показале следећи наводи? Руководство наше земље сматра, да је наступила нова фаза у односима између Русије и земаља Централне и Југоисточне Европе – подвучена је црта испод фазе захлађења, праћене елементима русофобије и конфронтирања и периодом пропуштених повољних могућности у области економске сарадње. Одржава се редовни политички дијалог, активизирају се контакти међу органима извршне власти и по парламентарној линији.

Промене у спољној политици Русије су изразито видљиве тек у последње време – у догађајима везаним за Косово и Метохију, нарочито после доласка на чело МИД-а Сергеја Лаврова. Он је први отворено рекао о геноциду неалбанског становништва 17. марта 2004. године, о расту албанског екстремизма на Балкану. Русија је одлучно осудила бујицу албанског насиља у покрајини, пружио несепичну хуманитарну помоћ српским избеглицама, постављањем два шаторска насеља, где је сваки шатор предвиђен за прихват по 1000 људи. На

Косово и Метохију су отпремљене намирнице, лекови, мобилни агрегати за струју, опрема за пољске кухиње. У покрајину су допремљене 102 монтажне куће. Укупна вредност хуманитарне операције је изнела преко 1 млн. америчких долара.

Међутим, тек је 2006. године Русија могла, не само да укаже, већ и да се бори за своје виђење решења проблема на Балкану. Тренутком преокрета постаје разматрање питања будућности Косова и Метохије. Пред завршетак преговора између Приштине и Београда, крајем 2006. године Москва заузима знатно тврђи став, противљењем наметању решења и иступањем за наставак преговарачког процеса, што је изазивало оштру критику и неодобравање Запада. Стратешки интерес Русије је очување јединства територије Србије, да случај отцепљења аутономије од федерације не постане преседан и за друге државе, укључујући и Русију.

Значај (вредност) оваквог искорака је у томе, што Русија кида ланац шеме, која је деловала на кризном балканском простору од 1991. године, када су лако и уз одобравање међународне организације доносиле једностране и необјективне одлуке. Предлози Русије морају се уврстити у преговарачки процес на ниво међународног права.

Овакав став Русије такође јасно означава, да је њена спољна политика дошла до прекретнице. У резултату јачања економске позиције земље у Русији се развија нова доктрина спољне политике (претходне концепције –1992 и 2000. године), која се већ делимично обелодањује преко излагања министра иностраних послова⁴ и председника В. В. Путина. Базу спољнополитичке доктрине чине – ванблоковски став, тежња ка дијалогу међу цивилизацијама, успостављање међународне равнотеже, не само борба за своје националне интересе, већ и жеља да се интереси одбране, могућност да земље и народи бирају вредносне оријентире и моделе развоја, ненарушавање тока историјског процеса, ширење економског и хуманитарног узајамног деловања између земаља, а у целини – жеља Москве да се поштује њена појачана улога у оквиру партнерског вектора односа са Западом. Први корак практичне реализације ове улоге постаје Косово и Метохија.

Закључак

После распада СССР-а, дуго није разрађена спољнополитичка концепција нове руске државе, због чега су се поједини политички сегменти образовали спонтано, понекад и с неочекиваним обртима. Балкански проблем десио се у тренутку када је у Русији завладала еуфорија антикомунизма у којем је дошло до одбацивања елемената спољне политике из комунистичке прошлости, а нове није било ни на видуку. Русија је по мишљењу нових политичара, који су се називали

⁴ Выступление Министра иностранных дел России С.В.Лаврова на XV Ассамблее Совета по внешней и оборонной политике 17. марта 2007. г. – Режим доступа: http://www.mid.ru/brp_4.nsf/

демократима, тражила да се постане део Европе и одбаци „неевропска“ политика из прошлих времена.

Трансформација спољнополитичке улоге Русије у новим међународним односима одвијала се истовремено с јачањем позиције њеног министра иностраних послова. Прве значајније искорак у том смислу начинили су министри Евгениј Примаков и касније Сергеј Лавров, подржавајући оправдане захтеве Јужних Словена.

Јачања економске позиције Русији доноси нову доктрину спољне политике, која се обелодањује преко ставова председника В. В. Путина. Базу нове спољнополитичке доктрине чине – ванблоковски став, тежња ка сталном дијалогу међу цивилизацијама, успостављање међународне равнотеже, не само борба за своје националне интересе, већ и жеља да се интереси одбране, могућност да земље и народи бирају вредносне оријентире и моделе развоја. Посебно место посвећено је ширењу политичког, економског и хуманитарног деловања између земаља, а у целини – жеља Москве да се поштује њена појачана улога у оквиру партнерског вектора односа са Западом и заштитом властитих интереса на Балкану оствари заштиту права Срба и других Јужних Словена.

Литература

1. Известия. - М., 1996. - 6 март.
2. Независимая газета. - М., 1998. - 30 мая. - С.6.
3. Выступление Министра иностранных дел России С.В.Лаврова на XV Ассамблее Совета по внешней и оборонной политике 17марта2007 г. – Режим доступа: http://www.mid.ru/brp_4.nsf/
4. Гускова Јелена (2003): Историја југословенске кризе 1990-2000, књига 1 и 2. Београд ИГАМ
5. НАТО на Балкану (2001): група аутора, Београд, Војноиздавачки завод